
Klucz w Zamku

Spotkania na żywo z polskimi artystkami i artystami w przestrzeni ekspozycyjnej Zamku. Podczas wydarzenia wybrane dzieło sztuki współczesnej, zestawione z muzealną kolekcją, wchodzi z nią w ciekawy i intrygujący dialog, ujawniając nieoczywiste na pierwszy rzut oka związki, inspiracje, zapożyczenia z epok minionych. To propozycja dla miłośników sztuki współczesnej, ale i tej dawnej, bo kluczem do zrozumienia „dzisiaj” jest „wczoraj”, także w sztuce. Spotkania prowadzi historyczka sztuki Monika Przytkowska.

Najbliższe spotkanie:

28 września 2024 r., godz. 16.00 - Sylwia Gorak, *Performans bez żadnego trybu*

Bilety dostępne w kasach i online: 40 zł./ os. Po wydarzeniu w ramach biletu możliwość indywidualnego zwiedzania Galerii Arcydział.

KUP BILET

Performatywna praktyka artystyczna Sylwii Gorak przy pierwszym, naskórkowym odbiorze wydawać się może działaniem nastawionym jedynie na monolog wewnętrzny. Tymczasem przepływ energii pomiędzy artystką i wnętrzami, które mapuje ona swoim czterooktawowym głosem balansuje na pograniczu medytacji i naukowej wiedzy. Wykorzystywane przez artystkę zjawisko echolokacji, kojarzone ze światem przyrody i takimi zwierzętami jak nietoperz, jest przedmiotem zainteresowania badaczy poszukujących nowych metod wspierania osób z niepełnosprawnością wzroku. Praca z dźwiękiem i zmysłem słuchu od dawna wykorzystywana jest w różnorodnych kontekstach terapeutycznych, sam dźwięk zaś dla wszystkich bez wyjątku pozostaje elementem synestezji, tj. procesu poznania, w którym człowiek przypisuje danemu zmysłowi wrażenia odbierane innym zmysłem. W ten sposób np. odbieramy kolor niebieski jako chłodny, a niskie tony jako ciepłe.

Sylwia Gorak jest świadoma całego wachlarza sposobów oddziaływania jej wokalnych performansów na uczestniczącą w nich publiczność i nie skupia się w swoim działaniu jedynie na – skądinąd wirtuozerskiej – formie. Akt przesłonięcia przez artystkę oczu czarną szarfą i poznawanie pomieszczenia poprzez odbity od ścian i przedmiotów dźwięk jej śpiewu może być odbierany dosłownie i metaforycznie jako akt zacierania granic pomiędzy ludzkim ja i tym, co zewnętrzne. Spowolnione, trochę asekuracyjne ruchy, wynikające z braku wizualnej orientacji w przestrzeni, w pierwszej chwili przyciągają uwagę przede wszystkim do ciała performerki, ale jej uważność na bodźce słuchowe i próba rozpoznania tego, co dla niej niewidzialne, przekierowują uwagę obserwatorów także na otoczenie. To ważny aspekt koncepcji artystycznej Sylwii Gorak, bo jak sama mówi: *Architektura jest zjawiskiem dźwiękowym samym w sobie, wzmacnia właściwości głosu ludzkiego, śpiewu i dialogu. W niewidzialny sposób „organizuje” nasze życie społeczne.* Nie tylko kształt, ale i historia przestrzeni, w których artystka performuje, wpływają na jej do pewnego stopnia

improwizowaną wokalizę. Przykładem może tu być projekt *Witch Rises Power by Singing*, zrealizowany w ramach rezydencji w Bałtyckiej Galerii Sztuki Współczesnej, kiedy to Gorak odniosła się do herstorii związanych z budynkiem będącym w przeszłości więzieniem dla kobiet posądzonych o czary.

Zaproszenie artystki do cyklu „Klucz w Zamku” i wybór Dawnej Sali Poselskiej jako wnętrza dla jej kolejnej realizacji w intencji kuratorki wydarzenia jest swego rodzaju aktem feministycznym. Silny kobiecy głos spenetruje i wypełni bowiem salę wybrzmiewającą niegdyś gorączką politycznych sporów. Performance może być z jednej strony odbierany jako afirmatywny akt zaufania ludzkim zmysłom, z drugiej jako symboliczne kobiece przejęcie przestrzeni zdominowanej niegdyś przez język opresyjnych patriarchalnych narracji.

Sylwia Gorak (ur. 1979) – absolwentka Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu, dyplom w performans w pracowni prof. Jarosława Kozłowskiego i pracowni malarstwa prof. Jerzego Kałuckiego. Stypendystka m.in. Prohealvetia w Szwajcarii, CECArtsLink w Nowym Jorku i Landeshauptstadt Kulturamt w Düsseldorfie. Laureatka 5. edycji Biennale Sztuki Młodych „Rybie Oko”. Performerka, wokalistka – wystawy i koncerty m.in. w Carnegie Hall w Nowym Jorku. Autorka „Największego Zegara Słonecznego Na Świecie” (urban art) w Düsseldorfie. Obecnie czynnie zajmuje się performansem akustycznym (dysponuje czterooktawową skalą głosu) i konceptualnym, działa w międzynarodowym obiegu sztuki. Otrzymała stypendium Muzeum Susch Fundacji Grażyny Kulczyk. Współtworzyła międzynarodowy projekt Common Ground w CSW w Toruniu oraz w muzeach w Reykjavíku i Wilnie. Uczennica prof. Olgi Szwajgier – światowej sławy śpiewaczki operowej. Obecnie mieszka i pracuje w Leżajsku.

ARCHIWUM SPOTKAŃ:

• 5 czerwca 2024 r. godz. 18.00 - Tomasz Partyka *Possibilitiesss*

Ufność, że fascynacja złem pozostaje jedynie w domenie historii, to przeszłość. Zmutowany gen rozniecający konflikty i nienawiść między jednostkami i narodami jest w nas wpisany na stałe. Świat usiany jest nadal „męskimi pułapkami”, o których śpiewał Ian Curtis z Joy Division prawie pół wieku temu. Partyka w swoim obrazie próbuje uchwycić tę samą niepokojącą myśl. W jego skomplikowanej malarskiej strukturze nakładają się na siebie czas, ludzie i miejsca. Na drugim planie, obok historii Rudolfa Hessa, niejasno zarysowuje się Warszawa z jej powstańczą i powojenną historią, mieszanina klęsk i zwycięstw, rozczarowań i nadziei. Tymczasem na pierwszym trwa w najlepsze zadziorna wiwisekcja systemów, które od wieków mianują się parasolem ochronnym ludzkości, a ciągle nie zdają egzaminu w praktyce. Wypadają wyjątkowo blado na tle zła, które czai się w tle i czeka.

Zamek Królewski w Warszawie to budowla-pomnik, miejsce, które wyjątkowo mocno pasuje

do hasła „tu działa się historia”. Idealna przestrzeń, by w czasie pomiędzy rocznicami powstań – w getcie warszawskim i warszawskiego – w kontekście toczącej się blisko i daleko wojny zmierzyć się z niepokojącą narracją na temat współczesności. Więcej o wydarzeniu > **PDF**

- **20 marca 2024 r. godz. 18.00 - Ida Karkoszka & Joos van Cleve? Grzechy świata.**

Zjawisko fast fashion jest problemem w krajowej i globalnej skali. Według szacunków ONZ przemysł modowy odpowiada za 8 do 10 proc. światowej emisji dwutlenku węgla, 20 proc. całkowitego zużycia wody na świecie i powstanie 8 proc. gazów cieplarnianych. W 2018 r. branża odzieżowa zużyła więcej energii niż transport lotniczy i morski razem wzięte. Nadprodukcja tekstyliów, 92 miliony ton rocznie (...) W 2022 roku opublikowano strategię na rzecz zrównoważonych tekstyliów, w której przewiduje się, że do 2030 r. wyroby włókiennicze wprowadzane na rynek europejski będą trwałe, wolne od substancji niebezpiecznych, produkowane z poszanowaniem praw społeczności, nadające się do recyklingu i w znacznym stopniu wykonane z włókien pochodzących z niego. Najwspanialsze nawet plany urzędników wspierać musi jednak presja ze strony świadomego społeczeństwa. Nad roznieceniem tego zaangażowania pochyła się w swojej twórczości m.in. **Ida Karkoszka**. Jej **Fashionistka** (2016-19) upstrzona metkami z najróżniejszych stron świata, bezbronna jak baranek prowadzony na rzeź, staje się w szerszym odbiorze metaforą ofiar grzechów TEGO świata. Dobry pasterz, który towarzyszył jej w antycznych posągach i chrześcijańskich kompozycjach gdzieś się zawieruszył. Wygląda na to, że obiecywane przez proroków (**Święty Jan Chrzyciel**, 1520) przyjście Mesjasza wyprzedzić może apokaliptyczna eko-katastrofa. Więcej o wydarzeniu w pliku > **PDF**

- **25 października 2023 r. godz. 18.00 - Wojciech Pietrasz & Jan Matejko. Zombie figuracje**

Obraz Wojciecha Pietrasza *Chyba poo moim trupie!* z 2022 r. kapiący farbą, ekspresją i poczuciem humoru, wprowadza odbiorcę w pewien stan zakłopotania. Artystyczna praktyka zawłaszczania i zniekształcania wpisuje malarza w nurt współczesnej sztuki zmęczonej rzeczywistością, zdumiewa jednak wzięcie na warsztat pomnikowo-polskiego herosa. Czy to parodia? Jeśli tak to czyja i kogo? Matejki czy Rejtana, podręcznikowej historii, podręcznikowej sztuki, stosunków politycznych, a może społecznych? Dysonans poznawczy lub ewentualny dyskomfort w odbiorze działać tu jednak mogą na korzyść, bo oto teatralna ekspresja matejkowskiej wizji po dekadach muzealnej ciszy doczekała się równie malarsko-ekshibicjonistycznego interlokutora. Więcej o wydarzeniu w w pliku > **PDF**

- **21.06.2023. godz. 18.00 - Marta Nadolle & Jurriaan Andriessen. Arkadyjskie pułapki** / 21 czerwca 2023 r.

Twórczość współczesnej artystki młodego pokolenia Marty Nadolle dotyka jej najbliższej codzienności. W świadomie prymitywizującej formie opowiada ona, podobnie jak dawne ludowe przyśpiewki, o prawdziwym życiu i jego wyzwaniach. Żali się na kłopoty w relacjach z bliskimi i w pracy, cieszy cielesną miłością, martwi finansami. Z góry założona swoista naiwność tych narracji nie infantylizuje bynajmniej uniwersalnej tematyki. Co ciekawe, z lekka jakby ciosane rzeźbiarskie i malarskie kompozycje przenoszą całą problematykę w sferę bliżej

i dalej określonej Arkadii. Potraktowane niby figlarnie i z przymrużeniem oka wszystkie bolączki młodej kobiety i artystki mogą być przecież łatwo – co wmawiają spece od marketingu i reklamy – zażegnane, a strefa wytchnienia jest bliska i na wyciągnięcie dłoni. Zestawienie, w kolejnej odsłonie Klucza w Zamku, cyklu *Pejzaży arkadyjskich* Jurriaana Andriesesena z ok. 1777 roku (kolekcja Zamku Królewskiego w Warszawie) oraz rzeźby Marty Nadolle, *Sama za to zapłaciłam* z roku 2022 będzie okazją do krytycznej analizy toposu mitycznej Arkadii. Od antyku po współczesność może być ona czytana nie tylko jako piękna skądinąd opowieść o czekającej ludzkość krainie harmonii, lecz być także skuteczną pro systemową przynętą. W nadziei bowiem na obiecaną nagrodę rajskiej czy też konsumpcyjnej szczęśliwości dopingujące: "nie histeryzuj, nie płacz, musisz więcej pracować, dasz radę" - skutecznie formatuje potencjalne rewolucjonistki i rewolucjonistów do roli użytecznych i uległych. Pokaz rzeźby Marty Nadolle *Sama za to zapłaciłam*, drewno, 56 x 24 x 20, 2022, w dniu wydarzenia Przedpokój Oficerski, Apartament Królewski. Za pomoc w organizacji wydarzenia dziękujemy galerii *Leto*. Więcej o wydarzeniu w w pliku > **PDF**

• **Jan Mioduszewski & Cornelis Norbertus Gijsbrechts. Co się komu podoba /**
26 kwietnia 2023 r.

Głównym tematem obrazów Jana Mioduszewskiego są iluzjonistyczne przedstawienia mebli. Od 2002 r. artysta pracuje pod szyldem fikcyjnej firmy *Fabryka Mebli* i tworzy dzieła, które uczyniły go swego rodzaju portrecistą designu. Relacja „człowiek – przedmiot” pozostaje także główną osią jego nieruchomych performansów, podczas których używa kostiumów i włącza swoje ciało w całość instalacji wykreowanych w galeriach. We wszystkich tych działaniach Mioduszewski łączy tropy modernistycznej sztuki awangardowej z XVII-wiecznym malarstwem typu *trompe l'oeil* (oszukanie oka). W szczególnym dialogu pozostaje z twórczością Cornelisa Norbertusa Gijsbrechtsa, jednego z malarzy, który go fascynuje. Stąd w kolejnej odsłonie cyklu "Klucz w Zamku" zestawiamy jeden z obrazów Mioduszewskiego z dziełem tego właśnie flamandzkiego artysty z zamkowej kolekcji. Pokaz obrazu Jana Mioduszewskiego *Część szafki z dziurą w kształcie lejka*, 2020, 12 kwietnia – 10 maja 2023 r., Galeria Arcydzieł. Więcej o wydarzeniu w w pliku > **PDF**

• **Helena Stiasny & Lucas Cranach Starszy. Herstoria Ewy /** 8 lutego 2023 r.

Zestawienie, w kolejnej odsłonie cyklu Klucz w Zamku, obrazu Lucasa Cranacha starszego *Adam i Ewa* z XVI wieku z kolekcji Zamku Królewskiego w Warszawie oraz płótna Heleny Stiasny, *Autoportret jako Ewa* z roku 2022 jest okazją do naszkicowania powyższej problematyki zmieniającego się współcześnie postrzegania biblijnej Ewy, jak również historii kobiecego aktu i wizerunku własnego artysty/artystki w sztuce europejskiej. Jest też kuszącą, jak przystało na tytuł wydarzenia, możliwością spotkania z jednym z najślynniejszych mistrzów szkoły niemieckiej oraz twórczynią młodego pokolenia, która wystawionymi niedawno w publicznych instytucjach pracami wzbudziła duże zainteresowanie środowiska związanego z polską sztuką. Pokaz obrazu Heleny Stiasny *Autoportret jako Ewa*, 2022, kolekcja Krzysztofa Masiewicza, 25 stycznia - 26 lutego 2023 r., Galeria Arcydzieł. Więcej o wydarzeniu w w pliku > **PDF**

• **Łukasz Stokłosa & Pokój Marmurowy. Dynastie na krawędzi /** 14 grudnia 2022 r.

Nostalgiczno-widmowe powidoki amerykańskiego serialu *Dynastia* z lat 80 ubiegłego

wieku splecione ze wspomnieniami z ówczesnej przaśnej polskiej rzeczywistości stały się inspiracją cyklu Łukasza Stokłosa *Cliffhanger* z 2021 roku. Z niego właśnie pochodzi malarski dyptyk *Wawel* oraz wideo *Alexis*, które prezentowane w kolejnej odsłonie cyklu *Klucz w Zamku*, niosą ładunek ambiwalentnych, trudnych do pogodzenia emocji, a ideowo-artystyczny charakter zamkowego wnętrza dodatkowo je hiperbolizuje. Nie stawiając znaku równości między epokami, nie siląc się na budowanie piramidalnych powinowactw między głównymi bohaterami, uczestnicy wydarzenia przyjrzą się zadziwiającej historii pewnego królewskiego płaszcza, który stał się częścią intrygującego projektu artysty - i który „oprowadzi” ich po jednej z najpiękniejszych sal zamkowych *Pokoju Marmurowym* i *Portrecie koronacyjnym Stanisława Augusta* pędzla Marcello Bacciarellego z 1771 roku. Za pomoc przy organizacji wydarzenia dziękujemy wrocławskiej **Krupa Gallery**. Pokaz obrazu Łukasza Stokłosa *Wawel* w *Pokoju Marmurowym* do 4 stycznia 2023 roku. Więcej o wydarzeniu w w pliku > **PDF**

- **Maja Kitajewska & Paolo Uccello. *Blask nieziemskich rozkoszy* / 26 października 2022 r.**

Dzieła sztuki należą do przedmiotów, które jak żadne inne budzą i budzić mają w odbiorcach rodzaj cielesnej reakcji, która w humanistyce nazywana jest afektem. Owo doświadczenie uruchamiać może skrajne emocje od radości i przyjemności po wstręt, strach a nawet gniew. Prace Mai Kitajewskiej swoją pogodną kolorystyką i lśnieniem koralików przyciągają i wabią ludzkie oko ale czy na pewno są tylko opowieścią o przyjemności dla zmysłów. Jakie wspólne wątki z malarstwem włoskiego malarza quattrocenta można odnaleźć w jej twórczości? Zapraszamy na kolejne z naszego cyklu spotkanie z artystką i sztuką współczesną w kontekście zamkowej kolekcji. Obiecujemy prawdziwą ucztę dla oczu i duszy. Pokaz pracy Mai Kitajewskiej *Poza zasadą przyjemności IV* w dniach 18 października - 9 listopada 2022 r. w Zamku Królewskim w Warszawie w przestrzeni wystawy czasowej > *Paolo Uccello - Madonna z Dzieciątkiem*. Za pomoc przy organizacji wydarzenia dziękujemy warszawskiej galerii **Szydłowski**. Więcej o wydarzeniu w w pliku > **PDF**

- **Justyna Smoleń & Élisabeth Vigée Le Brun. *Lady Kebab tańczy* / 31 sierpnia 2022 r.**

W feministycznym nurcie historii sztuki przechwycenie kobiecego ciała przez męski punkt widzenia stanowi integralną część narracji patriarchy. Rzekomo wielbione, pożądane, podziwiane było wedle tego dyskursu zaaresztowane w klatce społecznych póz i gestów, wprzęgnięte w kierat norm i wyśrubowanych oczekiwań. Przeciwwstawiając się temu uprzedmiotowieniu kobiet - współczesne artystki podejmują temat ciała już nie jako obiektu estetycznego, czy też męskiego przedmiotu pożądania, lecz jako medium odbijającego biologiczne, historyczne i społeczne procesy. Spotkanie z krakowską twórczynią Justyną Smoleń i jej niezwykłymi porcelanowymi rzeźbami (*Lady Kebab*, 2022, *Dom*, 2020, *Upadek*, 2020), które należą do tego nurtu sztuki krytycznej, w kontekście obrazu Élisabeth Vigée Le Brun, (*Portret Pelagii Sapieżyny z Potockich*, 1794) ze zbiorów Zamku Królewskiego w Warszawie pozwoli wspólnie przyjrzeć się, na ile opresyjny był i jest taniec, w którym figura kobiety wiruje na przestrzeni wieków. Za pomoc przy organizacji wydarzenia dziękujemy warszawskiej galerii **Nanazenit**.

Justyna Smoleń ur. 1988 r. - artystka sztuk wizualnych, jej prace znajdują się w kolekcjach:

Muzeum Współczesnego Wrocław, Muzeum Sztuki Współczesnej w Krakowie MOCAK oraz w licznych kolekcjach prywatnych. W swojej twórczości wykorzystuje znalezione obiekty tworząc z nich hybrydy o groteskowym czasem makabrycznym charakterze. Stosując dekonstrukcję wciąga przedmioty i odbiorców w grę pomiędzy pamięcią ich tradycyjnych znaczeń a współczesną rzeczywistością.

- **Piotr Młacki & Zygmunt August. *Toxic renesans* / 27 lipca 2022 r.**

Jakie są źródła współczesnego renesansu myśli imperialnej? Kiedy zrodziła się myśl podboju i wzbogacenia cudzym kosztem podpierana obłudnie mrzonką niesienia postępu cywilizacyjnego? Czy rzeczywiście imperialne ambicje Europy, które rozpoczęły się wraz z odkryciami Kolumba, pozostają jedynie na liście grzechów świata Zachodu? A może nierealne sny o koloniach, krucjatach i wiecznej potędze towarzyszyły także rodzimym monarchom propagującym zgubną w ostatecznym rozrachunku ideę "Międzymorza"? Spotkanie z artystą Piotrem Młackim i jego pracą *Corona Muralis* z 2021 r., nawiązującą do jednego z wizerunków ostatniego na polskim tronie Jagiellona, stanie się okazją do szerszej refleksji nad zagadnieniem związanym z krytyką idei europejskiego kolonializmu.

Piotr Młacki ur. 1996 r.. - ukończył Wydział Malarstwa ASP w Warszawie w 2021 r. Jego dziedziny działalności artystycznej to: malarstwo, wideo, instalacja. Jest finalistą 20. edycji konkursu Artystyczna Podróż Hestii. Wystawa indywidualna m.in.: *Zachód słońc wszystkich* w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie (2021).

- **Tomasz Partyka & Jan Matejko. *Batory & Batory* / 29 czerwca 2022 r.**

Czy rozpracowana na poziomie szkolnym twórczość "najbardziej patriotycznego" polskiego artysty Jana Matejki dalej pozostać może ciekawym punktem odniesienia dla sztuki współczesnej? Czy artysta zaangażowany w społeczne, polityczne i ekologiczne problemy świata początku XXI w., wykorzystując klisze z historycznego malarstwa akademickiego, może przetworzyć je w żywą i mówiącą o teraźniejszości narrację? Spotkanie z Tomaszem Partyką (ur. 1974) i jego obrazem cytującym w technice kolażu sylwetkę króla Stefana Batorego z zamkowego płótna Jana Matejki (*Batory pod Pskowem*,) pozwoli w kontekście obu prac przyjrzeć się różnorodnym zjawiskom i tematom, czasem tak zaskakującym jak kultowy album *Nowa Aleksandria* punkworockowej grupy *Siekiera*. Za użyczenie obrazu autorstwa T. Partyki dziękujemy kolekcjonerom **AMartcollection**

Zapraszamy do śledzenia naszego profilu Edukacja w Zamku Królewskim w Warszawie

Source URL: <https://palac-pod-blacha.zamek-krolewski.pl/node/1479>